

ÖSSZEFOGLALÁS
(benyújtandó két példányban)

A controlling rendszerek kihívásai napjaink változó gazdasági helyzetében és hazai helyzetük vizsgálata

Mészáros Katalin
levelező munkarend/számvitel szak/vezetői számvitel specializáció

Napjainkban a vállalatoknak a gazdaság rendkívül gyors változásaival kell szembenéznük. A globalizáció megjelenésével a vállalatok közötti verseny egyre kiéleződött, ami megnövekedett információellátottság igényét hozta magával. Az információk minőségi, mennyiségi és aktualitásbeli elvárásainak a vállalatok leghatékonyabban a digitális átalakulásra és fejlődésre támaszkodva tudnak eleget tenni. Versenyelőnyük azon múlik, hogy az adatok feldolgozásán keresztül a valós idejű, lényegre törő információkat milyen sebességgel tudják kinyerni és könnyedén átlátható formára alakítani a gyors vezetői döntések elősegítése érdekében. A Big data, a valós idejű elérhetőség és a prediktív elemzés rendkívüli értékeket adnak az üzleti folyamatokhoz. A valós idő és a Big data egyre növekvő, hatalmas mennyiségű adatokat generálnak, ezért a controller szerepkörének abba az irányba kellene tartania, ahol a controller felkészült „adattudós”, képes felügyelni az adatmodelleket és a prediktív elemzési szabályokat, azok felépítését. A megfelelően összegyűjtött, feldolgozott és elemzett Big data adatállománya segítséget nyújthat a vállalatoknak a külső piac viselkedésének és reagálásának megértésében. A Big data hatalmas adatállományának feldolgozásához és tárolásához elengedhetetlen a felhőalapú számítástechnika használata, valamint egy adatszakértő, aki képes felismerni a nagy adatmennyiség mögött rejtő értékeket. A controllerek jelenlegi feladatai közé tartozik az adatfeldolgozás, adatelőkészítés, táblázatösszeállítás, azonban a digitalizáció miatt a jövőben az elemzési és döntéstámogatási feladatok irányába kell elmozdulni. A Forecasting 4.0 megjelenésével a prediktív elemzés módszereiben is jelentős változások jelentek meg. Ez már egy integrált, fejlett prediktív elemzési módszer, magas automatizáltsági fokon, ami a pontos előrejelzési képességével képes a controller munkáját nagyban támogatni.

A digitalizáció és automatizáció miatt a controlling szakma jelentős változások elé néz. E tekintetben ez a controlling területén az ismétlődő, időigényes rutinfeladatokat jelenti, mint például az adatgyűjtés, adatfeldolgozás. Ezeknek a folyamatoknak az automatizációja előnyös, mert általa a valóban értékteremtő feladatokra tudnak koncentrálni a szakemberek, mint például az adatok értelmezése. Ahhoz, hogy a controller a jövőben sikeres maradjon a szakmájában, a szerteágazó szaktudása mellett szüksége lesz minél szélesebb körű IT technológiai ismeretekre, főként a Big data és a Business Analytics területén.

A digitális átalakulás nyertesei azok a vállalatok lesznek, amelyek képesek lesznek az óriási adatmennyiségek összegyűjtésére, elemzésére és hatékony felhasználására.

A témával kapcsolatban egy primer kutatás elvégzését terveztem, legalább 15-20 controller munkakörben dolgozó interjúalany részvételével. A koronavírus járvány megjelenése nagyban

megnehezítette ennek kivitelezését, amit végül a személyes kontaktust kerülő, egy bővebb témakifejtésre lehetőséget adó, három blokkból és 29 kérdésből álló kédőívvel igyekeztem helyettesíteni. A kutatással kapcsolatban megkeresett vállalatok körében igen rossz válaszadási hajlandóság mutatkozott, amiben úgy gondolom, hogy a koronavírus járvány kitörésének is nagy szerepe volt. A koronavírus megjelenése is egy nem várt gazdasági helyzetet idézett elő, melyre a vállalatok nagy része nem volt kellőképpen felkészülve, ezért a bekövetkezett helyzet kezelése a kapacitásuk jelentős részét lekötötte.

A kutatásba sikerült eltérő tevékenységi körrel és tulajdonosi összetétellel rendelkező vállalkozásokat bevonni, ami széleskörű felmérést és adatgyűjtést tett lehetővé. A kutatásból kiderült, hogy a vállalatok 33,33%-a nem támogatja a controllerek továbbképzését. Alapvetően jó irány, hogy a megkérdezettek nagyobb hányadának van lehetősége képzésen való részvételre, de a friss szakmai és informatikai ismeretek a munkakör ellátásához szükségesek, ezért erre minden vállalatnál lehetőséget kellene teremteni.

A controlling rendszerükben a controllerek nagy része még vél felfedezni hiányosságokat, és a munkakörükbe tartozó feladatok vizsgálatánál fény derült arra, hogy átlagosan a munkakör idejének nagy részét képezik az olyan feladatok, melyek egyre nagyobb mértékben automatizálhatók. A vállalatoknak tehát nagyobb hangsúlyt kell fektetniük az automatizációra és arra, hogy a controllerek a valóban gondolkodást igénylő feladatokra koncentrálhassanak.

Digitalizáció tekintetében a vállalatok mindegyikénél használatban van vállalatirányítási rendszer, a legelterjedtebb az SAP. A vállalatirányítási rendszereken kívül egyéb, más rendszerek is használatban vannak. Legnépszerűbb továbbra is a Microsoft Excel, amit minden megkérdezett vállalatnál használnak. Az IBM Cognos és a Microsoft SQL-t is több vállalatnál használják, ami jó, hiszen ezek több területen, nagymértékben képesek segíteni a controllingot. Rendszerfejlesztések tekintetében a vállalatok majdnem felénél csak több, mint háromévente kerül erre sor, ami nagyon rossz arány, ugyanis a versenyképesség fenntartásához folyamatosan keresniük kellene a minél korszerűbb IT megoldásokat. Szintén nem mutat kedvező képet a tervezés, előrejelzés időre történő elkészítését, valamint a riportálást befolyásoló tényezők eredménye, mert mindkét esetben az elégtelen automatizálás és a hosszú manuális folyamatok jelentenek jelenleg problémákat. Összességében megállapítható, hogy a megkérdezett vállalatok körében a legtöbben igyekeznek megfelelni a piac kihívásainak, ennek érdekében megfelelő lépéseket tesznek, viszont a digitalizáció által kínált lehetőségeket még nem használják ki teljes mértékben.